

Ministerie van LNV

LNV Consumentenplatform
Vernieuwend werken

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

**LNV Consumentenplatform
Vernieuwend werken**

augustus 2003

Inhoudsopgave

Vernieuwend werken

• Voorwoord	2
• Aanleiding	3
• LNV Consumentenplatform	4
1 Werkwijze	4
2 inbedding in de beleidsvorming van het ministerie van LNV	6
• Voorzitter en leden	8
• Colofon	12

Voorwoord

Voor u ligt het boekje “Het LNV Consumentenplatform vernieuwend werken.” In dit boekje wordt een toelichting gegeven op de doelen en werkwijze van het LNV Consumentenplatform.

Het Consumentenplatform bestaat uit 20 leden die drie keer per jaar spreken over zelfgekozen thema's. Tijdens deze besprekingen koppelen zij bestaand beleid en beleidsvoornemens aan speciaal hiervoor uitgevoerd opinie-onderzoek. Op basis daarvan komt het platform met creatieve opties voor beleid.

Een slagvaardige overheid moet kunnen anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen. Dit heeft gevolgen voor de rol en houding van beleidsmakers. Binnen het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit noemen wij dat ‘vernieuwend werken’. Dit betekent dat we onze ogen en oren open houden voor maatschappelijke partijen als NGO's en het bedrijfsleven. Hierbij mag de consument zelf natuurlijk niet worden vergeten. Ook ideeën en wensen van consumenten moeten in ons beleid worden betrokken.

Of het nu gaat om landbouw, natuur of voedselkwaliteit, het succes van ons beleid wordt in belangrijke mate bepaald door het gedrag van consumenten. Het betrekken van hun ideeën is dus niet alleen in het belang van de consument maar zeker ook voor ons als ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Dat is geen eenvoudige opgave want consumenten laten zich niet gauw in hokjes stoppen en zijn kritisch en eigenzinnig.

Om ideeën van consumenten serieus in ons beleid te betrekken moeten wij ons oor zorgvuldig bij hen te luister te leggen. De Universiteit Twente heeft tijdens de eerste platformbijeenkomsten onderzocht of de opzet van het Consumentenplatform aan deze eis voldoet. Dit onderzoek wees uit dat we met het Consumentenplatform op de goede weg zijn.

Sinds de eerste bespreking van het Consumentenplatform in april 2002 heeft het platform beleidssuggesties geopperd voor onderwerpen als ‘Waar komt mijn vlees vandaan?’ en ‘De prijs van duurzame voedselproductie.’ Na iedere bijeenkomst selecteert het ministerie een of enkele van deze suggesties voor opname in beleid. Ik zie de vele ideeën van het platform als waardevolle aanzetten die in een bredere beleidsafweging bijdragen tot vernieuwend beleid.

Hoe het Consumentenplatform precies is opgezet kunt u lezen in dit boekje. Voor alle informatie over het platform wil ik u verwijzen naar de bijbehorende website www.minlnv.nl/consumentenplatform

Ik meen dat deze informatie verheldert hoe het platform consumentenaspecten signaleert en LNV daarmee in staat stelt deze in haar beleid te betrekken.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKWALITEIT,

dr. C.P. Veerman

Aanleiding

De wensen en zorgen van consumenten voor het voetlicht

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is verantwoordelijk voor onderwerpen die in het dagelijks leven van consumenten een grote rol spelen, zoals de kwaliteit, de veiligheid en productie van ons voedsel, natuur, platteland en innovatief, duurzaam (groen) ondernemen.

Binnen het ministerie is de wens ontstaan om beter zicht te krijgen op ontwikkelingen en signalen uit de samenleving. Via haar eigen netwerk en door gesprekken met belanghebbenden heeft het ministerie een goed beeld over wat er in ons land leeft. Er is één schakel die beter voor het voetlicht dient te komen, namelijk de wensen en zorgen van consumenten. Het ministerie vindt een goed inzicht hierin onmisbaar bij de ontwikkeling van beleid. Het Consumentenplatform dient als aanvulling op gesprekken met andere partijen.

Daarmee biedt het Consumentenplatform LNV de mogelijkheid om gestalte te geven aan beleidsvorming 'van buiten naar binnen'. Het is een effectieve manier om concrete en creatieve suggesties te krijgen ten aanzien van de beleidsthema's van LNV. Op deze wijze draagt het LNV Consumentenplatform bij aan wat binnen het ministerie "vernieuwend werken" wordt genoemd.

Het LNV Consumentenplatform sluit tevens aan bij Europese afspraken om burgers vanaf 2005 te betrekken bij het ontwerp van beleid over levensmiddelen.¹

Adviezen aan het ministerie

Door de unieke samenstelling van het platform (zie **Voorzitter en leden**) en het gedegen voorwerk (zie **LNV Consumentenplatform**) is er volop kans voor creatieve suggesties voor toekomstig beleid.

Sinds het Consumentenplatform in leven is geroepen, heeft het verschillende beleidsthema's behandeld die betrekking hebben op een veilige en verantwoorde voedselproductie en -consumptie:

- Waar komt mijn vlees vandaan? (april 2002)
- Kiezen voor groenten en fruit. (september 2002)
- Genetische modificatie en voedsel, weet u wat dat is? (november 2002)
- Vis, als het maar verantwoord is! (maart 2003)
- De prijs van duurzame voedselproductie. (juni 2003)

Voor oktober 2003 staat het thema 'Voedsel over 10 jaar' op de agenda van het Consumentenplatform. De adviezen die uit deze bijeenkomsten voortkwamen, zijn van grote waarde bij het aanpassen van bestaand beleid of bij het ontwikkelen van nieuw beleid. Daarmee stelt het Consumentenplatform het ministerie in staat om haar belangrijke maatschappelijke verantwoordelijkheden waar te maken.

Het Consumentenplatform bespreekt in 2004 de thema's 'Risicoperceptie', 'Van duurzame productie naar consumptie' en 'Natuurlijkheid'.

---

¹ artikel 9 van de General Food Law, EU verordening 178/2001

LNV Consumentenplatform

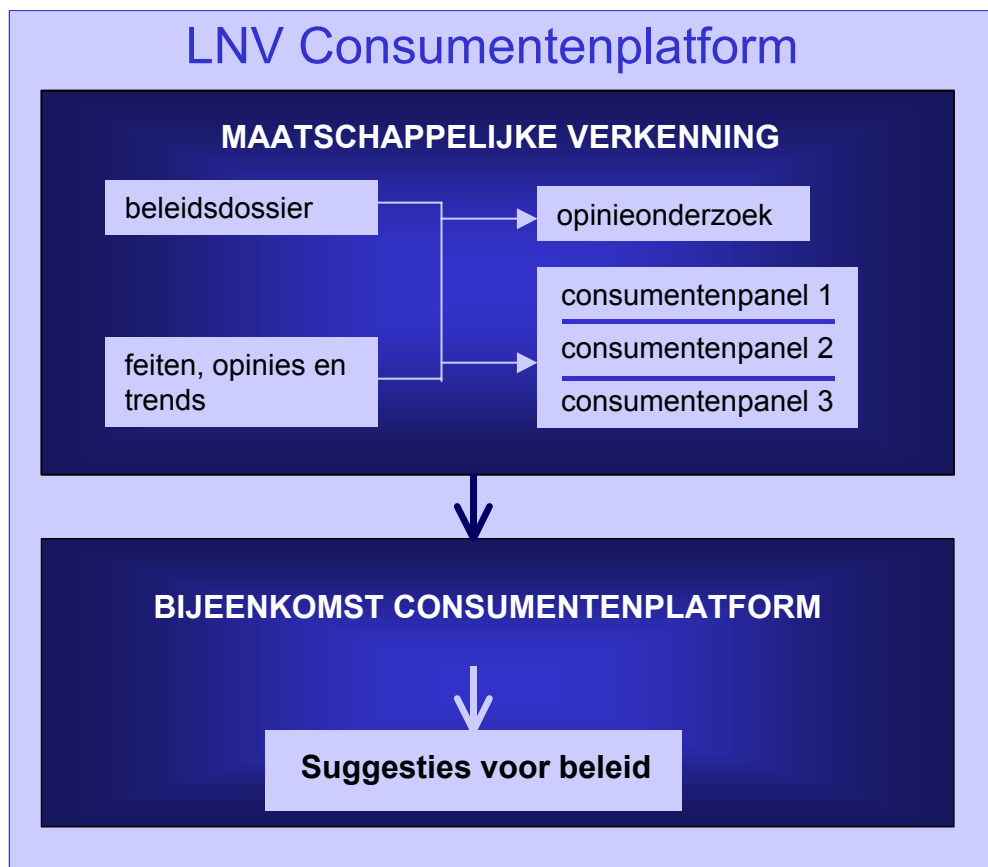
1. Werkwijze

Het LNV Consumentenplatform bestaat uit twee fasen. In de eerste fase wordt het maatschappelijke veld verkend: wat zijn de beleidskaders? Wat zijn de meningen en zorgen van consumenten? Welke keuzes maken consumenten? Wat zijn de opinies van stakeholders? Welke rol speelt de overheid op dit terrein? Informatie hierover wordt vergaard door bijvoorbeeld opinieonderzoek onder consumenten, consumentenpanels en literatuurstudie.

In de tweede fase komt het Consumentenplatform bijeen. Het platform bestaat uit een vaste groep van twintig mensen, van kok tot schrijver, van trendwatcher tot wetenschapper. Door hun affiniteit met voedsel en/of consumentengedrag zijn zij in staat om uit de maatschappelijke verkenning concrete suggesties te destilleren voor (nieuw) beleid van het ministerie van LNV. De Minister van LNV benoemt de leden van het Consumentenplatform.

Het LNV Consumentenplatform behandelt telkens een specifiek thema. Elk thema valt binnen de beleidsterreinen van het ministerie van LNV (Voedselkwaliteit, Duurzame agroketens, Vertrouwd platteland en Vitale Natuur)² en staat in relatie tot consumenten.

Figuur 1: werkwijze van het LNV Consumentenplatform

² Het LNV Consumentenplatform houdt zich voornamelijk vooral bezig met thema's rondom Voedsel(veiligheid). Er bestaan ideeën om dit op een later tijdstip uit te breiden naar andere beleidsterreinen van het ministerie.

Maatschappelijke verkenning: een blik op de samenleving

De eerste fase, die van de maatschappelijke verkenning, kent vier onderdelen. Allereerst schrijven beleidsmedewerkers van het ministerie een *beleidsdossier* over het thema met het bestaande beleidskaders, mogelijke dilemma's en de ambities van het ministerie. Daarnaast komen andere stakeholders (de sector, wetenschap, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties) aan bod in een overzicht van *feiten, opinies en trends* rondom het thema. Dit overzicht is gebaseerd op onderzoeken, artikelen, informatie van internet en eventueel gesprekken met stakeholders. Op basis van deze twee documenten vinden een representatief *opinieonderzoek* en groeps gesprekken in de vorm van *consumentenpanels* plaats. Het opinieonderzoek geeft inzicht in de meningen en wensen van consumenten en in de keuzes die consumenten (willen) maken. Circa drie consumentenpanels met telkens tien deelnemers brengen achterliggende motieven en drijfveren boven tafel voor deze keuzes.

Het Consumentenplatform gaat aan de slag

In de tweede fase staat het Consumentenplatform zelf centraal. Het platform werkt als een soort filter: het distilleert uit de maatschappelijke verkenning suggesties voor LNV om het beleid beter aan te sluiten op wensen en ideeën van burgers en consumenten. Dit kunnen abstracte suggesties op hoofdlijnen zijn, zoals 'consumenten hebben een grote eigen verantwoordelijkheid voor voedselveiligheid' en concrete suggesties, zoals 'leg in enkele, begrijpelijke kernbegrippen uit wat de term duurzaam geproduceerd voedsel inhoudt'.

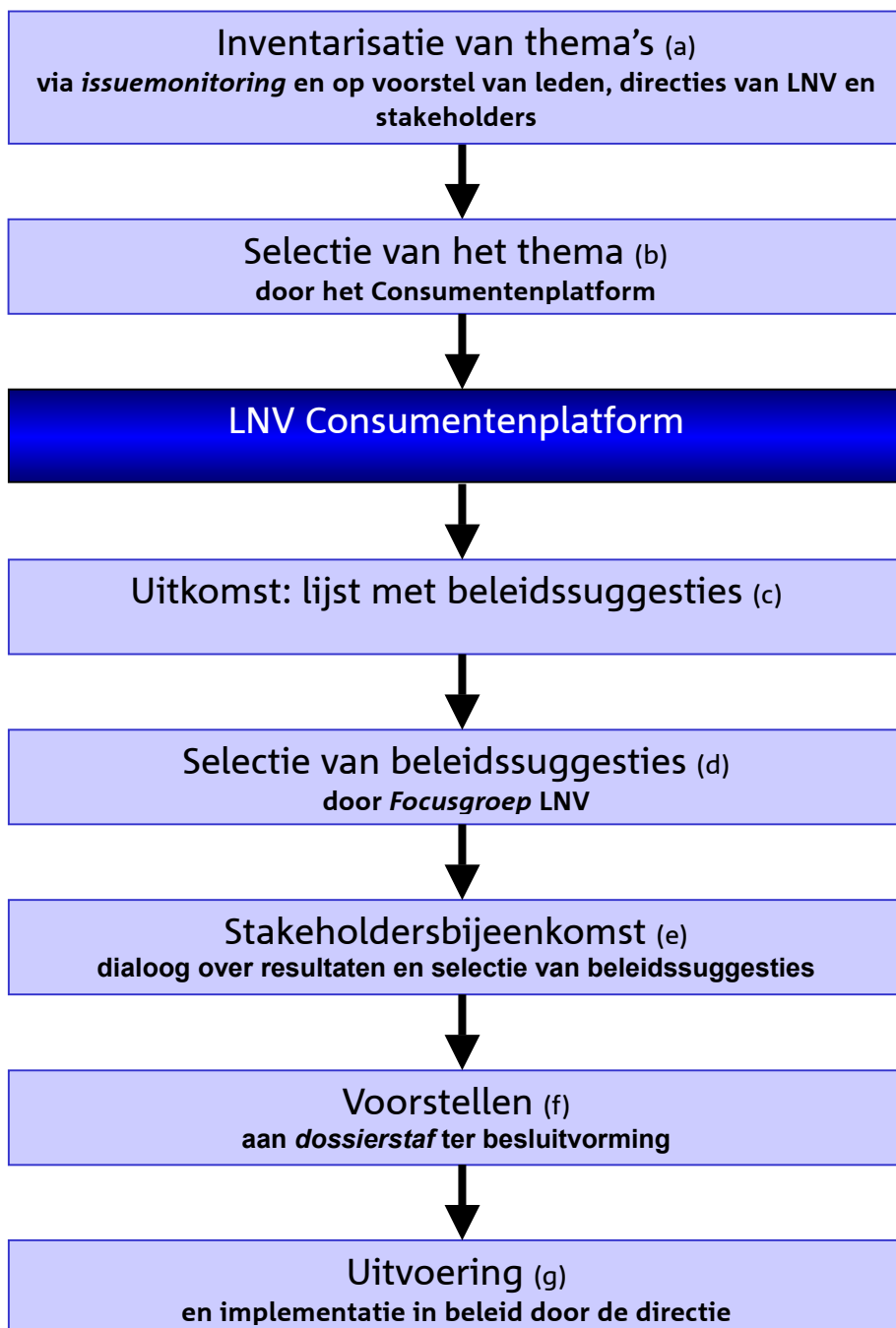

2. Inbedding in de beleidsvorming van het ministerie van LNV

Het LNV Consumentenplatform is een structureel, breed inzetbaar beleidsinstrument van het ministerie van LNV. Beleidsdirecties kunnen meedenken over de wijze waarop een bepaald onderwerp wordt voorgelegd aan een belangrijke doelgroep voor hun beleid: consumenten.

Ieder jaar komen drie thema's aan bod. Het Consumentenplatform komt daarvoor ook drie keer bijeen. Het ministerie wil de uitkomsten van iedere bijeenkomst van het Consumentenplatform daadwerkelijk integreren in beleid. Daarom is ieder traject rondom een thema goed ingebed in het proces van beleidsvorming van het ministerie.

Figuur 2: Inbedding Consumentenplatform in de beleidsvorming van het ministerie van LNV

Voor het Consumentenplatform inventariseert LNV mogelijke thema's (a). Een van de bronnen voor deze inventarisatie is de *issuemonitoring* van de Rijksvoorlichtingsdienst. Deze monitoring toont het ministerie tweemaal per jaar welke aan LNV gerelateerde onderwerpen een belangrijke rol spelen in de maatschappij. Daarnaast kunnen beleidsdirecties van het ministerie en de leden van het Consumentenplatform thema's toevoegen aan de inventarisatie. Ook stakeholders zijn van harte uitgenodigd om thema's aan te dragen. Op basis van de verschillende themasuggesties kiest het Consumentenplatform ieder jaar welke thema's aan bod komen (b).

Het resultaat van de bijeenkomst van het LNV Consumentenplatform is een lijst met beleidssuggesties (c). Uit deze beleidssuggesties kiest een interne *Focusgroep* van beleidsmakers suggesties voor implementatie in beleid (d). Deze keuze is gebaseerd op vastgestelde criteria, zoals het vernieuwende karakter van de suggestie, het consumentenperspectief dat de suggestie biedt op beleid in ontwikkeling, de politieke relevantie.

Na ieder Consumentenplatform zoekt het ministerie de dialoog met stakeholders om te praten over de wijze waarop de geselecteerde suggesties worden uitgewerkt in beleidsvoorstellen (e). Tot slot bepaalt de *dossierstaf*, met hoge ambtenaren van het ministerie, of en zo ja, hoe en door wie beleidssuggesties moeten worden uitgevoerd (f) en start het implementatietraject (g).

Transparantie heeft de toekomst

Het ministerie van LNV streeft naar een transparant en open proces. Zowel in de voorbereiding van de bijeenkomsten van het Consumentenplatform als over de uitkomsten van het platform. Maar zeker ook bij de implementatie van beleidssuggesties van het Consumentenplatform. Vandaar dat alle informatie beschikbaar is op internet: de maatschappelijke verkenning waarmee het Consumentenplatform aan de slag is gegaan, de beleidssuggesties van het Consumentenplatform en de acties die het ministerie in gang heeft gezet om beleidssuggesties uit te voeren. Kijk voor meer informatie regelmatig op www.minlnv.nl/consumentenplatform.

Voor belangstellenden komt er drie keer per jaar een elektronische nieuwsbrief. Geïnteresseerden kunnen zich opgeven via de website en via de contactpersoon van het ministerie (zie **Colofon**).

Voorzitter en leden

Annie Brouwer, Burgemeester van Utrecht (voorzitter)

Saskia Aalbers, manager externe betrekkingen Albert Heijn

Anneke Ammerlaan, food trend watcher

Steve Badloe, Directeur MC Halal Food Group BV

Henk Bakker, Raad van Toezicht Wageningen Universiteit en Research Centrum

Boudewijn de Blij, directeur Hartstichting

Jolinde van Dijk, eigenaar van biologisch restaurant De Kas

Claudia Gözl, PR bureau Network

Ellen Govers, diëtiste, Nederlandse Vereniging van Diëtisten

Arian Kamp, melkveehouder

Beate Kettlitz, Food Policy Adviser, BEUC

Wouter Klootwijk, columnist Vrij Nederland, de Volkskrant, programmamaker Keuringsdienst van Waarde

Michiel Korthals, Hoogleraar Toegepaste Filosofie Wageningen

Jan Staman, Directeur Rathenau Instituut

Sonja van Tichelen, Eurogroup Animal Welfare;

Teo Wams, Directeur Milieudefensie;

Wim van Wouw, kok van antroposofisch bejaardentehuis Steiner;

Andrea van Gemst, Slowfood Nederland

Diny Schouten, journalist Vrij Nederland

vacature

Voorzitter LNV Consumentenplatform

A.H. Brouwer-Korf is sinds 1999 burgemeester van Utrecht en korpsbeheerder van de Regiopolitie Utrecht. Zij studeerde Nederlands Recht in Groningen. Na haar rechtenstudie werkte zij als juridisch medewerker in het Academisch Ziekenhuis Groningen. In 1977 werd zij in Nijmegen gemeenteraadslid voor de PvdA. Van 1982 tot 1989 was ze daar wethouder, met in haar portefeuille: Welzijn en Sociale Zaken. In 1989 werd ze burgemeester van Zutphen en in 1994 burgemeester van Amersfoort. Brouwer-Korf bekleedt tal van bestuursfuncties in maatschappelijke organisaties. Zij is lid van de Raad voor de Transportveiligheid en voorzitter van het Nationaal Reumafonds.

Leden LNV Consumentenplatform

S. Aalbers is sinds 1990 werkzaam bij Ahold NV en Albert Heijn BV. Momenteel werkt zij als Hoofd Public Affairs Nederland voor Albert Heijn BV. In deze functie is Aalbers verantwoordelijk voor de contacten met de politiek, ministeries en branche- en werkgeversorganisaties en maatschappelijke organisaties. Na haar studie Nederlands recht aan de Rijksuniversiteit Leiden werkte Aalbers bij het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel als beleidsmedewerker, Coördinator PR en Voorlichting en als adjunct-directeur.

A. Ammerlaan is een foodconsultant die zich heeft gespecialiseerd in trends. Ze adviseert supermarkten, voedselabrikanten en hotelketens, maar blijft daarbij heel kritisch. Hoe belangrijk trends ook zijn, kwaliteit staat voorop. Ammerlaan heeft uitgebreide ervaring als shopping en culinair redactrice bij bladen als Libelle, Tip, Nouveau en Cosmopolitan. Ze stond aan de wieg van Allerhande, was acht jaar hoofdredactrice van het magazine van C1000 en heeft meegewerkt aan twee Teleac-televisieseries over etnisch koken. Ze heeft tien kookboeken op haar naam staan. Ammerlaan is actief lid van de International Association of Culinary Professionals, waarvoor ze regelmatig lezingen over trends geeft. Ze heeft een uitgebreid internationaal netwerk. In een interview werd ze onlangs 'Het culinaire geweten van de supermarkten' genoemd.

S. Badloe is algemeen directeur en oprichter van de MC Halal Food Group BV. Badloe behaalde het Bakkersschooldiploma en was in de periode van 1984 tot 1996 mede-eigenaar van de snelst groeiende bakkerij van Nederland. Vervolgens begon hij met de bereiding en verkoop van Surinaamse kant-en-klare halalmaaltijden (betekent rein voor moslims). De MC Halal Food Group is de eerste en grootste Nederlandse producent van halal producten onder de merknaam Imamin. Inmiddels is zijn bedrijf zo gegroeid dat de eigen productie is uitbesteed aan verschillende producenten. Badloe levert zijn halalproducten - vlees, snacks en maaltijden – onder andere aan supermarktketens en luchtvaartmaatschappijen. Badloe streeft er naar om halal als Europees keurmerk te gaan voeren en de Europese markt te bedienen met halalproducten.

H. Bakker is voorzitter van de Raad van Commissarissen van de Hendrix Meat Group. Bakker studeerde Zoötechniek aan de Landbouw Universiteit Wageningen en promoveerde in 1974 op het proefschrift "Selection models for livestock breeding".

Na zijn promotie werkte hij als wetenschappelijk medewerker aan de vakgroep Veefokkerij en als visiting professor aan de North Carolina State University in de Verenigde Staten. In 1979 volgde zijn benoeming tot hoogleraar Tropische Veehouderij aan de Landbouw Universiteit Wageningen. Hij was verbonden aan het National Dairy Research Institute en de National Dairy Development Board in India. In 1985 maakte Bakker de overstap naar het bedrijfsleven en bekleedde hij tal van leidinggevende functies voor Hendrix International en Nutreco. Hij was onder meer managing director Feed Division van Hendrix International en COO Nutreco Agriculture.

Bakker is verder lid van de Raad van Toezicht van Wageningen Universiteit en Research Centre en lid van de Raad van Commissarissen van Rettig Heating Group BV.

B. de Blij is directeur van de Nederlandse Hartstichting. De Blij heeft bedrijfskunde gestudeerd aan de Technische Universiteit Eindhoven. Hij was werkzaam als hoofd van de afdeling Organisatie van het St. Hippolytus Ziekenhuis te Delft en werkte als beleidsmedewerker Ziekenhuizen voor de Provinciale Raad voor de Volksgezondheid in Zuid-Holland. Hij vervolgde zijn loopbaan als beleidsmedewerker en

ambtelijk secretaris van de Tweede Kamerfractie van de Partij van de Arbeid. In 1995 maakte hij de overstap naar de Stichting Volksgezondheid en Roken waar hij de functie van directeur bekleedde. De Blij is voorzitter van de Stichting Samenwerkende Gezondheidsfondsen. Daarnaast is hij penningmeester van de Fietsersbond en van het Schilderkundig Genootschap Pulchri Studio.

J. van Dijk opende samen met haar partner Gert Jan Hageman begin 2001 een unieke combinatie van een restaurant en kwekerij genaamd De Kas. Bij De Kas wordt gewerkt volgens de overtuiging dat eten het best smaakt als het bereid wordt met superverse ingrediënten, geteeld en geoogst met respect voor de natuur. De Kas beschikt over eigen kwekerijen, waar speciale groenten- en kruidenrassen voor het restaurant worden geteeld. Ook vlees en zuivel komen van kleinschalige, diervriendelijke boeren uit de regio. Het menu is iedere dag gebaseerd op de oogst van die dag. Van Dijk studeerde Industrieel Ontwerpen aan de Technische Universiteit Delft. Na haar studie ging ze werken bij Unilever Rotterdam, waar ze diverse managementfuncties vervulde. In 1996 stapte ze over naar Winkelman & van Hessen, adviesbureau voor marketing en public relations in Den Haag. Ze werkte daar als senior consultant en adjunct directrice.

C. Gölz heeft de opleiding journalistiek voor pers en radio gevolgd. Sinds 1984 verzorgt zij voor de Nederlandse agrarische sector de public relations in Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland. Gölz heeft veel ervaring in discussies over het imago van Nederland in Duitsland. Ze heeft hierover een boek uitgegeven: "Skurriel, boomend, traditionsbewusst und sparsam – das Nachbarland Niederlande im Spiegel der deutschen Presse" (2000). Zij is eigenaar van het PR-bureau NED.WORK in Düsseldorf. Verder was zij in het kader van het project "Nachbarland Niederlande" (1997-2002) verantwoordelijk voor de Duitse media.

E. Govers voltooide de HBO-opleiding Diëtetik. Momenteel is Govers eerstelijns diëtist in de thuiszorg en adviseert wekelijks tussen de veertig en vijftig cliënten tijdens haar spreekuur. Ze heeft een aantal publicaties op haar naam staan op het terrein van gezonde voeding. In 1996 publiceerde zij het standaardwerk 'Alles over voeding'. In 2000 volgde de publicatie 'Over gewicht, de zin en onzin van diëten' en in 2001 'Voeding van A tot Z'. Van 1995 tot 2001 is Ellen Govers lid geweest van het hoofdbestuur van de Nederlandse Vereniging van Diëtisten. Ze is lid van de adviescommissie van het Nederlands Zuivelbureau en lid van de werkgroep van het Voedingscentrum die voedingsnormen vertaalt naar adviezen voor uiteenlopende bevolkingsgroepen.

A. Kamp is melkveehouder. Samen met zijn echtgenote runt hij een onderneming van 38 hectare met 80 stuks melkvee. Arian Kamp heeft in het verleden verschillende bestuursfuncties in de agrarische sector vervuld. Van 1990 tot 1994 was hij voorzitter van het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt. In de periode van 1994 tot 2001 was Kamp vice-voorzitter van het Centrum voor Landbouw en Milieu. Momenteel is hij onder meer lid van de stuurgroep Technology Assessment van het ministerie van LNV, lid van de taakgroep Kennis InnovatieNetwerk Groene Ruimte (KING) en bestuurlijk actief binnen de Rabobank organisatie.

B. Kettlitz haalde tussen 1971 en 1975 haar doctoraal voedselchemie aan de Humboldt Universiteit te Berlijn. Zij begon haar loopbaan als afdelingsmanager van de Hygiëne-inspectie in Potsdam. In 1979 ging ze bij het Bezirks Hygiene Institut Potsdam werken, waar ze diverse functies uitoefende. De eerste vijf jaar was ze wetenschappelijk assistent, waarop twee perioden als afdelingsmanager volgden. Sinds 1999 werkt Kettlitz bij BEUC, de European Consumers' Association. Zij is daar adviseur in voedselgerelateerde consumentenvragen van de 33 aangesloten organisaties in 23 Europese landen. Zij werkt nauw samen met nationale organisaties en overheden, de Europese Commissie, het Europees Parlement en de relevante stakeholders rond Brussel.

W. Klootwijk studeerde voor grafisch vormgever maar werd journalist en kinderboekenschrijver. In NRC-Handelsblad schrijft Klootwijk over techniek en consumentenzaken. Hij vormde samen met een Volkskrantcollega het duo De Boer & De Cocq. In het vakblad Distrifood schrijft Klootwijk een column bestemd voor kruideniers en supermarktmanagers. Hij is een van de redacteurs van het consumentenprogramma Keuringsdienst van Waarde (RVU) dat vragen stelt over consumentenproducten

en tv-kijkers soms doet verbazen over de antwoorden. Klootwijk kan zalm roken en zet sporthengelaars aan om hun vangst op te eten.

M. Korthals is sinds 1993 hoogleraar Toegepaste filosofie aan de Wageningen Universiteit. Na het behalen van zijn doctoraalexamen in de Filosofie aan de Universiteit van Amsterdam was hij onder andere als universitair docent verbonden aan de Universiteit van Nijmegen. In 1985 promoveerde Korthals tot doctor in de Filosofie op het proefschrift "Critic of societal reason. On the structure of the societal critique of the Frankfurt School". Korthals heeft vele publicaties op zijn naam staan: Duurzaamheid en democratie (1995), Voor het eten. Filosofie en ethiek van voeding (Boom 2002). Korthals is mede-auteur van Philosophy of Development (1996), Tussen voeding en medicijn (2001), Pragmatist Ethics for a Technological Culture (2002). Ook heeft hij vele wetenschappelijke artikelen op zijn naam staan. Korthals is 'editor-in-chief' van the International Library of Environmental, Agricultural and Food Ethics. In 2002 heeft hij in Amsterdam de internationale ASCA/Mansholt Conferentie georganiseerd met als titel 'Eat, drink and be merry.' Hierin stonden culturele en ethische aspecten van voeding centraal.

J. Staman is sinds 1 februari directeur van het Rathenau Instituut. Hij studeerde Diergeneeskunde en Nederlands Recht. Van 1975 tot 1982 is hij als wetenschappelijk medewerker verbonden geweest aan de vakgroep Geneeskunde van gezelschapsdieren van de Faculteit Diergeneeskunde aan de Universiteit Utrecht. Van 1982 tot 2002 heeft hij verschillende functies bekleed bij het Ministerie van LNV, laatstelijk was hij als senior beleidsmedewerker verbonden aan het Bureau Strategische Beleidsvorming van de Directie Kabinet.

S. van Tichelen studeerde aan het Instituut voor Media Planning en Marketing in Leuven en het European Institute for Lobbying in Brussel. Ze is sinds 1992 werkzaam als deputy director bij de Eurogroup for Animal Welfare. Zij is medeverantwoordelijk voor het beleid en de Europese lobbystrategie. Daarnaast is ze verantwoordelijk voor de PR en de campagneactiviteiten. Van Tichelen heeft inmiddels 10 jaar professionele ervaring op het gebied van Europese dierenbeschermingswetgeving en kennis van wetenschappelijke en economische aspecten van dierenwelzijn, vooral in de veehouderijsector. De laatste jaren zijn de activiteiten sterk gerelateerd aan consumentenbelangen, van etikettering tot eigen consumentenresearch naar specifieke productiemethodes. Met ingang december 2003 zal zij de functie van directeur vervullen bij de Eurogroup for Animal Welfare.

T. Wams is algemeen directeur van de Vereniging Milieudefensie. Wams studeerde Biologie in Groningen en werkt sinds 1984 bij de Vereniging Milieudefensie. Het actievoeren zit hem in het bloed. Thema's van zijn campagnes waren onder meer: chemisch afval, cadmiumkralen, batterijen, PVC verpakkingen, huisvuilverwerking en Nederland Duurzaam. Naast actievoeren heeft Wams ook gepubliceerd over: afvalproblematiek, de strategie van de milieubeweging, milieurisico's in de landbouw en duurzame ontwikkeling. Sinds enkele jaren is Wams algemeen directeur. In zijn werk spelen zaken als strategie van het milieubeleid een grote rol. Hij is tevens medeauteur van het Actieplan Nederland Duurzaam. Wams vervult nevenfuncties als bestuurslid voor het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM) en lid van de VROM-raad.

W.T.J. van Wouw studeerde aan de Vakschool voor Hotel, Brood en Banketbakkerij en werkt momenteel als chef-kok bij het Rudolf Steiner Verpleeg- en Therapiehuis. De afgelopen jaren heeft Van Wouw cursussen gevolgd aan het Kraaybeekhof, het Studiecentrum voor Biologisch Dynamische landbouw in Driebergen. Bij Aurelia Advies volgde hij de cursus 'EKO in de supermarkt, doorbraak of doormodderen?' Van Wouw was tevens voorzitter van de Vereniging van Koks werkend met Biologische producten (VKB), gastdocent Levensbeschouwelijke stromingen aan de Haagse Hogeschool en gastdocent Natuurvoedingsconsulenten aan het Kraaybeekhof. Daarnaast schreef hij mee aan de brochure 'Anders eten in instellingen' van het Voedingscentrum.

Andrea van Gemst, Slowfood Nederland

Diny Schouten, journalist Vrij Nederland

Colofon

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Voedings- en Veterinaire Aangelegenheden
Willem Roeterdink: (070) 378 4453
e-mail: w.roeterdink@minlnv.nl

Pers

Ministerie van LNV
Directie Voorlichting
Simone Braun: (070) 378 4513
e-mail: s.e.braun@minlnv.nl
Nynke van der Zee: (070) 378 4018
e-mail: n.vdzee@minlnv.nl

Het LNV Consumentenplatform wordt uitgevoerd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in samenwerking met adviesbureau Schuttelaar & Partners.

Het Consumentenplatform op internet: www.minlnv.nl/consumentenplatform